

Jana Stránská

**Vyšetření a
zákroky, které
čekají
novorozence po
porodu**

Co čeká vaše miminko po porodu?

Rutinní zásahy po porodu

Co všechno čeká vaše miminko po porodu? Jaká vyšetření má před sebou? **Jsou přínosná, a nebo se jedná o rutinní a často škodlivé zásahy?**

Porodem to nekončí a co se týče péče o novorozence, je bohužel běžnou praxí, že v nemocnicích různá vyšetření provádějí naprosto bez souhlasu nebo alespoň informování zákonných zástupců.

I zde se vyplatí být **informovaná** a přesně vědět, co si přejete a co si naopak nepřejete, a to napsat i do svého porodního přání.

RADA Č.1

Nedávejte miminko z ruky, nespouštějte ho z dohledu a pokud chtějí provést lékaři **jakékoliv vyšetření, nebo zákrok, jděte s miminkem.** Pokud to váš stav nedovoluje, pošlete s miminkem svého partnera.

Miminko čeká spousta zákroků, o jejichž (ne)přínosu byste měli vědět....

RADA Č.2

Žádné vyšetření by nemělo narušit váš bonding po porodu. Základní životní funkce miminka mohou lékaři zkontrolovat přímo na vašem těle, a to, kolik váží, nebo měří není vůbec důležité a lze zjistit až poté, co se s miminkem řádně přivítáte, a to nejméně 2 hodiny.

RADA Č.3

Mějte připravený **plán B**, pokud by došlo například k císařskému řezu. V takovém případě je skvělé zajistit plný bonding s tatínkem a zařídit nadstandardní pokoj, kde budete moci být všichni spolu.

TAK TAKHE URČITĚ NE...

“Novorozenec se na porodním sále **zváží, změří, označí jménem a odevzdá mamince**. Dětská sestra poprvé **přiloží děťátko k matčině prsu**, potom ho ponechá ve vyhrátém lůžku nebo inkubátoru tak, aby ho mohli oba rodiče pozorovat a těšit se z něho.”

I takto vypadají leckde oficiální informace od porodnic. Jistě cítíte, že takto by to ale určitě být nemělo. Bohužel je tohle na mnoha místech stále běžná praxe. Maminky se z dálky koukají na své děti pevně zabalené v zavinovačce, uložené do postýlky.. A bojí se je vzít k sobě...

Jak by tedy měly ideálně vypadat první hodiny po porodu?

Ihned po porodu mějte své dítě u sebe. Zdravotníci by měli miminko položit na vaše břicho, stále ještě připojené na pupečíku. Přikryjte se společně dekou. Dítě by mělo být na vašem těle položeno vertikálně, aby se mohlo začít plazit k prsu a později i samopřisát.

Není potřeba miminko aktivně hrnout k prsu. Miminko to zvládne samo a je úplně v pořádku, že mu to bude trvat desítky minut. Samozřejmě pokud máte jako matka opravdu silnou potřebu to udělat za něj a prso mu nabídnout, udělejte to.

Takovýto bonding by měl trvat **MINIMÁLNĚ DVĚ HODINY**.

Po uplynutí této doby je většinou žena převážena na oddělení šestinedělí, případně volí ambulantní porod a jde domů.

Pokud budete zůstat v porodnici, půjdete se po porodu osprchovat, miminku dejte partnerovi, který bude v bondingu pokračovat.

Není jediný důvod, proč by měli miminko od vás odvážet. Dítě má právo na nepřetržitý kontakt se svým zákonným zástupcem. Vždy a všude. Opakujte si to.

Není potřeba miminko v prvních hodinách, ba ani dnech po porodu koupat. Jeho tělo je pokryto mázkem, který má velice důležitou funkci a je potřeba jej nechat vstřebat.

Bud'te v prvních dnech po porodu co nejvíce s miminkem skin to skin. Tedy žádné zavinovačky, ani tlusté deky. Žádná postýlka. Zkrátka vy a vaše miminko, pod peřinou v posteli. To je to jediné, co vaše děťátko teď potřebuje.

Rutinní odsátí dýchacích cest

V některých porodnicích i u zcela fyziologických novorozenců stále provádějí rutinní odsátí hlenů a plodové vody z dýchacích cest

Dle **MuDr. Marcely Peremské** mohou některé děti po porodu trochu “chrčet”, případně mohou mít lehký otok dýchacích cest, a i to je zcela **fyziologický stav**, kde je odsátí dýchacích cest zbytečné. Některé děti se mohou během porodu “napít” plodové vody, mohou po porodu i ublinkávat. Ale ani takové děti není, dle M.Peremské, potřeba rutinně odsávat.

Nejen že je takový zákrok pro miminko samozřejmě krajně nepříjemný a stresující, ale je potřeba říci, že i takovéto **odsávání má svá rizika.**

Cévka, která se zavádí do nosu i krku totiž může podráždit nervy, které mohou způsobit zpomalení srdeční činnosti.

Odsávání je tedy zákrok, u kterého by měla být opravdu jasná indikace, proč se k němu přistoupilo a rozhodně by nemělo být prováděno rutinně.

APGAR SKÓRE

Skóre se hodnotí v 1., 5. a 10. minutě po narození a jako výsledek se uvádí všechny tři hodnoty (max. 10-10-10). Prognosticky je důležitý výsledek v 5. minutě.

Lékař zhodnotí poporodní adaptaci vašeho miminka pomocí několika aspektů:

1. Vzhled a barva kůže
2. Srdeční frekvence
3. Dýchání
4. Svalový tonus a svalová aktivita
5. Reakce na podráždění (grimasy při odsávání nosu)

Za každý ze sledovaných faktorů dítě dostává 0-2 body a dle toho se orientačně zhodnotí jeho zdravotní stav.

Screening na syfilis

Tento screening probíhá dvoufázově. Nejprve u matky pomocí odběru krve v těhotenství a poté z pupečnickové krve bezprostředně po porodu.

Screening syfilis je dán vyhláškou č. 306/2012 Sb. *Vyhláška o podmínkách předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a o hygienických požadavcích na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče:* <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-306>

Provádí se jak u matky v těhotenství, tak poté po porodu z pupečnickové krve. U matky se odebere krev to mezi 3 a 7 měsícem těhotenství. Po porodu se provádí odebráním krve z **JIŽ PŘERUŠENÉHO PUPEČNÍKU** na straně blíže k placentě.

Lze jej provést i u zcela dotepaného pupečníku, případně až po porodu placenty, takže si nenechte namluvit, že například musí zdravotníci přestříhnout tepající pupečník právě kvůli tomuto vyšetření.

Kredeizace - vykapání očí po porodu

“Kredeizace je preventivní vkapávání antibakteriálního prostředku (O-Septonex gtt.) do očí **novorozenců** ihned po **porodu**. Předcházíme tím **gonokokové konjunktivitidě**. Dříve se používal roztok **dusičnanu stříbrného**.”

K ošetření novorozence patří i vykapání očí antiseptickými očními kapkami (doporučení ČNeoS), není vhodné ho odkládat o déle než 2h po porodu. Při průchodu porodními cestami může dojít k infikování spojivek novorozence a následně k rozvoji hnisavé konjunktivitidy. Toto opatření významně snižuje riziko zánětu spojivek a následné antibiotické terapie.” (zdroj wikipedie)

Jedná se o preventivní vykapání očí, původně zavedeno jako **prevence kapavky**, která se mohla na dítě přenést od matky, ale nyní i proti dalším bakteriálním infekcím, které se mohly k děťátku dostat při průchodu porodními cestami.

Miminku se nakape Ophtalmo-SEPTONEX do očí. Nejedná se o bolestivý zákrok, nicméně je to pro miminko určitě lehce stresující a nepříjemné (prostě vám někdo něco studeného kápne do očí..) Zvažte tedy nutnost tohoto zákroku.

Pokud si kredeizaci přejete, rozhodně by se měla provést až po řádném a plném bondingu. Bonding s miminkem by neměl být rušen vůbec ničím a nikým.

Vitamín K po porodu

Každému novorozenci se po porodu standardně aplikuje vitamín K - a to buď injekčně, nebo formou kapek, jako prevence krvácivých stavů.

“Aplikace vitamínu K patří k povinnému preventivnímu opatření. Dle doporučení ČNeoS je Kanavit podáván injekčně v 1 dávce mezi 2. až 6. h po porodu. Alternativou je Kanavit v kapkách, jehož účinnost je však nižší a neposkytuje dostatečnou ochranu u dětí s vyšším rizikem krvácení (např. nedonošení novorozenci) a musí být podáván opakovaně (1x týdně do 3. měsíce věku dítěte).” (Zdroj: www.nemocnicepribram.cz)

Většinou asi od lékařů uslyšíte, že se každé dítě rodí s nízkou hladinou vitamínu K v krvi. Důležité ale je, jak se hladina vitamínu K v krvi posuzuje. **Srovnávají ji totiž s doporučenou hladinou u dospělých.** Pokud se tedy všechny děti rodí s nižší hladinou vitamínu K, není to spíše fyziologický stav? Moc pěkný článek je o vit.K [na stránkách Jemného zrození](#)

Podání vit.K má opodstatnění, pokud je porod ukončen akutním císařským řezem, případně instrumentálně (vex, kleště) a nebo u nedonošených dětí.

Podání po porodu, který proběhl fyziologicky je na zvážení. Je potřeba si uvědomit, že injekční aplikací dostane dítě do těla 9000 násobek běžného množství vitamínu K, které má v těle dospělý člověk. U kapek je to pak 300 násobek.

Patičkový test

Jedná se o screening 18 vzácných nemocí, jejichž včasná detekce a nasazení léčby výrazně pomáhá k pozitivním výsledkům.

Jedná se o preventivní screening z krve na nemoci, které jsou velice vzácné, ale u kterých je co nejčasnější zahájení léčby naprosto zásadní pro vyléčení, či stabilizaci stavu.

Je velice důležité zmínit, JAK SPRÁVĚ TOTO VYŠETŘENÍ MÁ PROBÍHAT. Ve spoustě porodnic jej totiž dělají špatně, což může znamenat buďto zbytečně bolestivý zákrok pro dítě, ale také falešně negativní výsledek testu, což může ohrozit zdraví vašeho miminka.

Jak tedy správně test provádět?

Zásada č.1. - Test se provádí u již “zavodněného” dítěte, tedy ideálně ve věku 48-72 hodin po porodu, ale lze jej provést i později. Laicky řečeno jde o to, že kojené dítě již nemá tak hustou krev, jako čerstvý novorozenec a krev se daleko lépe spouští.

Zásada č.2 - nikdy nemačkat patičku. Souvisí to často s bodem výše - pokud krev neteče, protože dítě ještě není plně kojeno, mají zdravotníci tendence patičku mačkat. To je velice špatně, protože potom se do krve dostávají příměsi tkáňového moku. Úspěch odběru a minimalizace opakovaného vpichu záleží na důkladném nahřátí patičky (nahřívací polštář, plena - alespoň 10 minut). Dítě by mělo být

Odběr krve z patičky dítěte pro zjištění vzácných metabolických poruch.

během odběru kojeno. Kojené dítě bude klidnější a odběr pro něj nebude tak traumatický. Odběr je vhodné provádět speciální lancetou pro novorozenecký screening, která je šetrnější než obyčejná odběrová jehla.

Zásada č.3 - pokud chcete odejít domů ambulantně, tedy například 2h po porodu, je samozřejmé, že tento test nemocnice nestihnou provést. Můžete se však domluvit s porodní asistentkou, která patičkový test může udělat, případně se svým pediatrem. A samozřejmě se můžete také v nemocnici domluvit, že se například čtvrtý den po porodu zastavíte a test se provede.

Kartička s odebranou kapkou krve se následně zašle do laboratoře. Pokud je výsledek negativní, nikdo vás již kontaktovat nebude. [Podrobné informace o všech testovaných nemocech najdete ZDE](#)

Vyšetření kyčlí

V ČR probíhá vyšetření kyčlí novorozenců tzv. systémem trojího sýta. Od narození až do čtvrtého měsíce věku.

Standardně se první vyšetření provádí po porodu v porodnici, pomocí **ultrazvuku**. Pokud volíte ambulantní nebo domácí porod, stačí toto vyšetření absolvovat do 3 týdnů, případně po domluvě s pediatrem.

Druhé vyšetření se provádí po skončení **šestinedělí**. Pokud je nález negativní, tedy jsou kyčle a kyčelní klouby fyziologické a vyvíjí se fyziologicky, stačí přijít na třetí vyšetření ve 4 měsících života dítěte.

Pokud je nález pozitivní, ortoped navrhne léčbu (většinou široké balení, použití peřinky). Dobrou a přirozenou prevencí správného vývoje kyčlí je dle mého názoru správné nošení dětí v šátku a používání látkových plen.

Poslední vyšetření je tedy mezi 3 a 4 měsícem života.

Vyšetření sluchu

Screening sluchu se u novorozenců provádí proto, aby se včas zachytily vrozené vady sluchu, které by časem mohly vést k problémům s řečí.

Vyšetření zvuku se provádí většinou u spícího miminka od 2.dne po narození. Vyšetření je nebolestivé. Novorozenci je do zvukovodu vložen malý mikrofonek s měřičem, který laicky řečeno vysílá zvuk a následně zaznamenává odpovědi. Pokud odpovědi nepřichází, je potřeba provést další testy.

Podrobné informace o tomto vyšetření najdete na stránce [ambulantniporod.cz \(http://ambulantniporod.cz/novorozenecky-screening-vysetreni-novorozence/screening-sluchu-otoakusticke-emise/\)](http://ambulantniporod.cz/novorozenecky-screening-vysetreni-novorozence/screening-sluchu-otoakusticke-emise/)

Ultrazvuk ledvin

Screening vrozených vad močového ústrojí. Neprovádí se rutinně ve všech porodnicích, ale na mnoha místech již ano.

Vyšetření ledvin ultrazvukem se provádí nejčastěji **3. – 6. den po porodu**, protože dříve není ještě moč tvořena v dostatečném množství a výsledek by mohl být falešně negativní. Při ultrazvukovém vyšetření se hodnotí uložení ledvin, jejich velikost, tvar a kalichopánvičkový systém (KPS). Některé děti mají již prenatálně zjištěné rozšíření KPS či jinou vrozenou vadu uropoetického ústrojí z těhotenských screeningových ultrazvuků.

Nejsledovanější je údaj o šířce KPS. Mírné rozšíření KPS, nebo také hypotonie KPS je nejčastější a **v 80 % vymizí v průběhu 1. roku života.**

Zdroj: www.ambulantniporod.cz

Vyšetření zraku /vrozené katarakty (šedého zákalu)

*“Kongenitální **katarakta** neboli vrozený zákal je **onemocnění oční čočky**. Tento defekt narušuje průhlednost čočky v kritickém období vývoje binokulárního vidění. Vyskytuje se s incidencí 4 až 8 : 20 000 nově narozených dětí” (wikipedie)*

Toto vyšetření standardně provádí neonatolog v porodnici, případně pediatr či oftalmolog.

K vyšetření se používá tzv. **oftalmoskop**, což je zařízení, které vypadá jako malá baterka.

Miminku se zasvítí oftalmoskopem do očí a sleduje se, zda se na sítnici objeví **červený odlesk**. Pokud ano, je vše v pořádku a test je negativní.

Pokud ne, je test považován za pozitivní a přistupuje se k dalšímu testování.

Vyšetření na vrozený zákal oční čočky lze provést kdykoliv po narození, ideálně má být provedeno do 4 týdnů života novorozence.

Šedý zákal

Je dobré tento test provádět, když je dítě klidné, nakojené a je v bdělém stavu.

V místnosti by mělo být šero.

Seříznutí (chir. odstranění) pupečního pahýlu

Bohužel stále v některých porodnicích lékaři provádějí rutinní **seříznutí pupečního pahýlu**. Jedná se o neopodstatněný, bolestivý a stresující zákrok.

Seříznutí je dle lékařů pro dítě údajně nebolestivé. Avšak často pupíček po takovémto seříznutí dost krvácí a miminko u tohoto zákroku pláče. Obrázek si tedy musí udělat každý sám. Je to zkrátka zásah do přirozeného procesu.

Podle mě je rozhodně lepší nechat pupíček samostatně odpadnout, přičemž v takovém případě pupíček zasychá a zasychá, až sám upadne. Doba trvání je individuální podle toho, jak silný pupečník byl, ale většinou je to v průměru **7 dní**. Mé děti měly pupíček odpadlý čtvrtý den po porodu.

Nemusíte se toho vůbec bát, pupíček se sám jakoby vyploune. **Není potřeba jej ničím mazat, ošetřovat.** Jen dávejte pozor na to, aby přes pupíček nebyla plenka a udržovat jej v suchu a čistotě.

Doporučuju také odložit velké koupání, dokud pupíček neodpadne. Jak se o pupíček starat a jak jej ošetřovat najdete také ve videu v kurzu - **Jak pečovat o pupeční pahýlek.**

Závěrem

Budte u všeho přítomni

Závěrem bych vám chtěla jen říci, že veškerá vyšetření zde uvedená jsou pouze DOPORUČENÁ, pokud tedy budete chtít cokoliv odmítnout, je to naprosto v pořádku.

U všech těchto vyšetření platí, že máte právo (jako ostatně kdykoliv), být přítomna a nablízku svému dítěti. A to jak vy, tak otec dítěte. Nikdy se nenechte odbýt tím, že to bude jen minutka, nebo že na vyšetření s miminkem nemůžete.

Vaše dítě potřebuje cítit vaši blízkost, o to více, že s ním budou manipulovat cizí lidé. Například patičkový test lze bez problému provést naprosto šetrně během kojení.

Vždy bude děťátko klidnější, když tam s ním budete vy, nebo váš muž.

Přeji vám nádherné (nejen) první chvíle s vaším miminkem.

Jana

